

Ekonomik ve Sosyal Sorunlarımızı Çözebilmek İçin Kesintisiz Bir Şekilde Büyüme Zorundayız

Tanıl Küçük

İstanbul Sanayi Odası (İSO)
Yönetim Kurulu Başkanı

Toprak İşveren: Son yıllarda ekonomik göstergeler yüksek büyüme-düşük enflasyon gibi önemli iyileşmeler kaydediyor. Yakalanan bu eğilim ekonomide yapısal bir dönüşüm sağlayabilecek mi?

Tanıl KÜÇÜK: 2001 yılındaki krizin ardından, geride bıraktığımız üç yıl içinde Türkiye ekonomisi hızlı bir toparlanma sürecine girmiş ve ekonomik göstergelerde önemli iyileşmeler gerçekleşmiştir. GSMH, 2002 yılında %7,9, 2003'te de %5,9 oranında büyümüştür. GSMH'daki büyüme 2004 yılında da devam etmiş ve oldukça yüksek bir hıza ulaşmıştır. 2004'te %8'in üzerinde bir büyümenin gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Aynı dönemde enflasyonla mücadelede de çok önemli bir başarı elde edilmiştir. Yüksek büyüme oranlarının yanı sıra enflasyonla mücadelede sağlanan başarı ekonomide dikkat çekici bir iyileşmenin gerçekleştiğine işaret etmektedir.

Ekonomide çok önemli kazanımlar elde edilmiştir ancak sürdürülebilir büyümeye yönelik soru işaretleri hala devam etmektedir. Üç yıl üst üste büyüme sevindiricidir ama Türkiye için yeterli değildir. Ekonomik ve sosyal sorunlarımızı çözebilmek için kesintisiz bir şekilde büyüme zorundayız. Geride bıraktığımız süre içinde sürdürülebilir büyüme alt yapısının yaratılmasına yönelik adımlar atılmıştır ancak bu alanda hala ciddi eksiklerimiz bulunmaktadır. Dolayısıyla, iyileşme rehavete yol açmamalıdır, ekonomideki kırılganlık belli noktalarda devam ettiği unutulmamalıdır. Son üç yılda ortaya konan kararlılık önümüzdeki dönemde de devam ettirildiği takdirde sürdürülebilir büyümeye ve hedeflenen yapısal dönüşüme ulaşmak yolunda büyük mesafe kat edilmiş olacaktır.

Toprak İşveren: Ülkemizin en önemli sorunlarını başında istihdam ve işsizlik gelmektedir. Büyümenin istihdama yansımadağını görüyoruz. Bu konuda neler yapılabilir?

Tanıl KÜÇÜK: Ekonomik göstergelerdeki iyileşmeye ve elde edilen büyümeye rağmen işsiz sayımızda bir azalma olmamakta ve işsizlik önümüzdeki en büyük sosyal ve ekonomik problem olmaya hala devam etmektedir. Yaygın olarak ifade edildiği şekliyle büyüme istihdama yansımamaktadır. 2004'ün son çeyreğinde çalışabilir nüfusumuzun ancak % 43,6'sı iş bulabilmiştir. Bu oran çok düşüktür.

İşsizlik sorunun çözümü için, yatırımların artması ve Türkiye'nin hızlı ve kesintisiz bir şekilde büyümeyi başarması gerekmektedir. Bu çerçevede, yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik adımlar süratle sonuçlandırılmalıdır. AB'ye Katılım Öncesi Ekonomik Programda önümüzdeki üç yıl için yıllık büyüme hedefi %5 olarak öngörülmektedir. Artan nüfusa ve mevcut işsizlerimize iş bulunabilmesi için Türkiye'nin bundan daha yüksek büyüme hızları gerçekleştirmesi şarttır.

Öte yandan, ülkemizde istihdam üzerindeki vergi ve prim yükü oranları çok yüksektir. Türk sanayii %42,1 ile OECD ülkeleri arasında işgücü maliyeti üzerindeki en yüksek vergi ve prim yükü oranını taşımaktadır. Mevcut durumda istihdam yaratan girişimci yüksek prim ve vergi yükü ile adeta

cezalandırılmaktadır. Vergi ve prim yükü oranlarının daha makul seviyelere çekilmesi istihdamı teşvik edecektir.

Ayrıca, uzun süredir ifade ettiğimiz üzere, sanayi sektörü istihdamın lokomotifidir, ancak işsizlik sorununun çözümü için tek adres değildir. Bu lokomotifin arkasına mutlaka başka vagonlar da eklenebilmeli, alternatif alanlar geliştirilmelidir. Örneğin hizmetler sektörü, özellikle de turizm bu anlamda önemli açılımlar sunmaktadır. İnşaat sektörü istihdam açısından özel bir önem taşımaktadır. Pek çok alt sektörü harekete geçiren bu sektörün canlanması hem ekonomiyi olumlu etkileyecek hem de işsizlik sorununun çözümüne önemli katkı sağlayacaktır.

Toprak İşveren: Giderek değer kazanan Türk lirası ve uygulanan kur politikasının sanayimiz üzerindeki etkileri hakkında görüşlerinizi alabilir miyiz?

Tanımlı KÜÇÜK: Son dönemde ekonomimizin bir özelliği de, TL'deki değerliliğidir. Değerli TL, ihracatta rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Ancak, TL'deki değerliliğe ve kurun yarattığı baskıya rağmen, Türk sanayii son üç yıl içinde ihracatını artırmayı başarmıştır. İhracatımız, dolar bazında 2002 yılında %15,1, 2003'te % 31,0 ve 2004'te de %33,4 oranında artmıştır. Bu artışın arka planına baktığımızda, öncelikle verimlilik artışı karşımıza çıkmaktadır. TL'deki değerlenmenin devam ettiği bir ortamda, rekabet gücünü koruma arayışındaki işletmeler öncelikle verimliliklerini gözden geçirmişler ve verimliliği artırma yönündeki çabalarını hızlandırmışlardır. Verimlilik artışı, TL'deki değerlenmenin sanayimize olumlu etkisi olarak değerlendirilebilir.

Öte yandan, değerli TL ithalatı ucuzlatmıştır. Aşırı değerli TL'nin baskısı altında, karını korumak ve ihracatını sürdürmek kaygısındaki sanayici, yerli girdi yerine ucuzlayan ithal girdiyi tercih etmek zorunda kalmıştır. İthalatın ucuzlaması makine ithalatını da kolaylaştırmıştır. Ülkemizdeki istihdam maliyetlerini yüksekliği işletmeleri teknolojiyi tercih etme noktasına getirmiştir. Yani, ihracatçı sanayici, TL'deki değerlenmenin rekabet gücüne büyük baskı yaptığı bir ortamda, yerli girdi yerine ithal girdiye ve yerli işgücü yerine de ithal teknolojiye yönelerek rekabetçi yapısını korumaya çalışmıştır. Sanayimizi rekabet gücünü bu şekilde korumaya zorlayan ortam, ekonomiye farklı maliyetler getirmiştir. Yerli ara malı üreten işletmeler bu durumdan çok olumsuz etkilenmiştir. Aynı şekilde bu durum istihdamı da son derece olumsuz etkilemiştir. İthalatın ucuzlaması, sanayimizin iç pazardaki rekabet gücünü de olumsuz etkilemiştir. Pek çok işletme kapanma riskiyle karşı karşıya gelmiştir. İthalattaki artış, dış ticaret açığının ve cari açığın da rekor seviyede artmasına yol açmıştır. TL'nin değerindeki artışlar, rekabet gücüne ve ekonomiye zarar verecek boyutta olmamalıdır.

Toprak İşveren: Teşvik yasası ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz? Yatırım politikasına bir dinamizm kazandırabilecek mi?

Tanımlı KÜÇÜK: Kişi başı gelir düzeyi 1500 doların altındaki illerimiz için uygulamaya konan 5184 sayılı Teşvik Yasasının iyi niyetli ve önemli bir adım olduğu kuşkusuzdur. Ancak uygulamada bazı sıkıntılar ve yan etkiler ortaya çıkmıştır. Kanaatimizce, teşvik kapsamında yer alacak il ve bölgeler belirlenirken GSYİH kriteri tek ölçüt alınmamalı, sektörel ve yöresel rekabet unsurları da sosyo ekonomik göstergelerle birlikte değerlendirilmelidir. Teşvikler, sektörel ve bölgesel bazda düşünüldüğü takdirde daha sağlıklı sonuçlanacaktır.

Ayrıca, rekabet gücü açısından büyük önem taşıyan, tasarıma, fark yaratmaya, markaya yönelik teşvikler de gündeme gelebilmelidir. Büyüme ve istihdam dostu sektörler için özel teşvikler

düşünülebilmelidir. Yatırım teşviklerine ve devlet yardımlarına yönelik politikalarımızın bir an önce gözden geçirilmesi gerekmektedir.